

Ubú president

"Haig de confessar que aquesta segona 'Operació Ubú' no m'ha fet riure tant com la primera. Reconec que l'actor que fa de Pujol (Ramon Fontserè) realitza una gran paròdia, o millor, una gran caricatura del personatge, però l'original, el mateix president Pujol, em fa riure encara més que l'actor. I és que el president Pujol, a més de ser un gran polític, és també un gran còmic."

"Els Joglars tenim el costum de passar comptes amb els nostres enemics", deia Albert Boadella en una entrevista publicada no fa gaire al diari *El País* (1-10-95). En aquest cas, l'enemic és el president Pujol i els qui l'envolten —"es passa tot el dia envoltat de pilotes i mamons", diu Boadella—, i l'original manera de passar comptes amb l'enemic és portar a l'escenari una versió revisada i ampliada del cèlebre muntatge *Operació Ubú*, que Boadella va realitzar per encàrrec del Teatre Lliure el gener de 1981.

Dos anys abans, en una altra entrevista (*El País*, 9-10-93), Boadella ja havia manifestat el seu desig de reposar *Operació Ubú*: "Em sembla que ara és el moment de muntar *Operació Ubú 2*, aprofitant la persecució de la qual sóc objecte per part de CiU des que m'he fet del partit socialista". Un partit socialista que en aquell moment negociava amb Pujol per tal de tenir el control del Parlament, "Es el meu viacrucis", deia Boadella, "i solament sóc a la primera estació!".

Cinc anys abans, en Boadella no els podia veure ni en pintura, els del partit socialista. "Si vol incomodar un polític d'esquerres, digui-li que es faci una foto amb mi", deia Boadella en una entrevista a *El Periódico* (15-05-88). "Quan el procés de *La torna*, solament em van recolzar actors, periodistes desnonats de la CNT i alguns de conservadors. L'esquerra va actuar de quintacolumna perquè volia sopar amb militars i bisbes". (Boadella s'oblida, involuntàriament o voluntàriament, vé a saber, que una de les persones que més s'interessaren per la seva persona durant el procés de *La torna* va ser la diputada socialista Marta Mata.)

El teatre com a venjança? No és exactament això, si bé és cert que Boadella parla massa dels enemics —i no pas dels possibles adversaris— i de passar comptes per no veure en la seva concepció del teatre un element venjatiu (possiblement un psicoanalista li donaria un altre nom). Jo sóc dels que creuen que quan Boadella es fica amb el president Pujol o amb el cardenal Jubany ho fa perquè se sent perseguit o atacat, però que, si no fos així, si no hi hagués aquesta persecució o aquest atac, també es ficaria amb ells. Hi ha massa *teiatru* en l'exercici del poder perquè un joglar no se senti atret per l'espectacle i desitgi donar-li la volta, fer-ne la seva pròpia representació, ridiculitzant aquell poder, fent-ne escarni. "El teatre —diu Boadella— és un art

matusser, obscè i brutal. És artesanía popular. Allò que és refinat, intel·lectual i reflexiu solament porta el teatre a una cadira de rodes que empeny l'estat."

Quan es va estrenar *Operació Ubú* al Teatre Lliure feia sis mesos que Jordi Pujol era president de la Generalitat. El fet que un teatre del prestigi del Lliure convidés per primer cop un director que no era de la casa, i que aquest director, Albert Boadella, muntés un espectacle on es ridiculitzava amb evident crueldat Jordi Pujol, la seva esposa i el seu entorn, va ser massa fort per als pujolistes i també per una gran part de la gent conservadora d'aquest país. Els arguments d'aquestes persones eren que amb certes institucions i determinats personatges no s'hi poden fer bromes; que no s'han d'oblidar els morts del 36, morts víctimes de la seva pròpia rauxa. Aquella bona gent desconeixia, per ignorància, per falta de pràctica, o pel que fos que dalt de l'escenari, en el món de la trampa i de la mentida, tot és possible, tot és permès, i que Boadella —el qual no feia gaire s'havia escapat per la finestra d'un cinquè pis del Clínic—, la gent del Lliure i un públic jove i entusiasta no havien viscut la guerra civil i tenien moltes ganes de riure i de passar-s'ho bé. Malgrat la indignació dels pujolistes i de la campanya que varen muntar per enfonsar l'espectacle, *Operació Ubú* va ser un èxit. El Lliure s'omplia cada nit.

Han passat gairebé quinze anys d'aquella estrena al lliure i ara torna l'anunciada *Operació Ubú 2* amb el títol definitiu d'*Ubú president* (actualment a la cartellera del teatre Tívoli de Barcelona). Aplaudeixo de tot cor aquesta tornada de l'Ubú Pujol a l'envers que el president i la seva gent. Tot el contrari. L'aplaudeixo perquè crec que el teatre és llibertat i perquè crec que, després de quinze anys de poder, és bo que aquest i qualsevol altre poder es vegi per un cop ridiculitzat dalt d'un escenari. És bo, és higiènic, com diria el mateix Boadella, per a ells, els protagonistes, com per a nosaltres, el públic. Riure, riure en llibertat, no fa cap mal.

Ara bé, haig de confessar que aquesta segona *Operació Ubú* no m'ha fet riure tant com la primera. Reconec que l'actor que fa de Pujol (Ramon Fontserè) realitza una gran paròdia, o millor, una gran caricatura del personatge, però l'original, el mateix president Pujol, em fa riure encara més que l'actor. I és que el president Pujol, a més de ser un gran polític, és també un gran còmic. En Pujol, a

la tele autònoma, on és la gran estrella indiscutible, o a qualsevol altra televisió, no necessita cap *teleñeco*, cap titella, cap ventríloc ni cap imitador: els supera a tots. Si en lloc de Pujol, en Fontseré m'hagués fet una paròdia, una caricatura de Hitler, com va fer Chaplin, probablement hauria rigut més. Perquè Hitler, contràriament a Pujol, no em va fer riure mai quan el veia bramar als noticiaris del cinema, al contrari, em feia una barreja de por i fàstic. Però en Pujol, com ja he dit, em fa riure, i quinze anys de riure són molts anys per sorprendre'm ara amb una bona, excel·lent imitació del personatge.

I què dir de Marta Ferrusola, de la famosa "Marta voladora", del personatge interpretat, esplèndidament a més, per l'actriu Pilar Sáenz? Doncs si fa no fa el mateix. Amb l'agregant que el dia que s'estrenava l'obra a Girona, la senyora Ferrusola, a la localitat d'Àger (la Noguera), volava en globus a primera hora del matí, des d'on, diuen, va desplegar una senyera de 25 metres i, més tard, es va llençar en parapent per acabar practi-

cant unes hores de *rafting*. I la senyora Ferrusola, com tothom sap, no és cap criatura. Jordi Pujol i Marta Ferrusola; la realitat supera un cop més la ficció. **Joan de Sagarra**

"Jo sóc dels que creuen que quan Boadella es fica amb el president Pujol o amb el cardenal Jubany ho fa perquè se sent perseguit o atacat, però que, si no fos així, si no hi hagués aquesta persecució o aquest atac, també es ficaria amb ells."